

NICOLAAS GERARDUS APELDOORN, 1908-1982

DOOR CHARLES P.J. VAN DER SLUIS

Op 10 november 1982 overleed te Maassluis Nicolaas Gerardus Apeldoorn, nadat God, zoals hij zelf in zijn afscheidsbrieven schreef, hem door zijn medische vrienden een duidelijk teken had gegeven, dat Hij de tijd gekomen achtte om zijn leven te beëindigen, om over te gaan naar wat Hij van eeuwigheid voor ons heeft bereid. Het ziekteproces van de botkanker had ruim een jaar geduurd.

Nicolaas Gerardus Apeldoorn werd op 15 februari 1908 te Alkmaar geboren als tweede kind van Johannes Apeldoorn en Antje Apeldoorn-Apeldoorn. Hij doorliep de lagere school te Alkmaar, waar zijn vader een middelgrote aannemer was. Nicolaas was een gezonde Hollandse jongen, die graag verbleef op de boerderij van zijn grootouders en al vroeg zijn wens tot kloosterleven kenbaar maakte. Het harmonieuze warme katholieke gezin bestond uit een zakelijke vader, een door rheuma gehandicapte moeder – die met haar helder inzicht en opgewekte karakter de centrale figuur was –, een zoon en drie dochters. Vanwege moeders ziekte werden aan de kinderen bepaalde eisen gesteld: een zekere zelfstandigheid en een grote mate van zorgzaamheid. Na de lagere school volgde hij een opleiding op het Dominicuscollege te Nijmegen, waarna hij toetrad tot de Orde der Dominicanen. Gedurende zijn studie is de nu bekende theoloog dr E. Schillebeeckx o.a. zijn kamergenoot geweest. In juli 1933 werd hij tot priester gewijd en in 1934 werd hij benoemd tot kapelaan van de Provenierskerk (Onze Lieve Vrouwe Rozenkrans) te Rotterdam, speciaal belast met het jeugdwerk. Hij was o.a. aalmoezenier bij de R.K. verkenners. Naast pastoor Oorsprong was hij geestelijk adviseur van de St. Jozefgezellen. Aan de LTS gaf hij als leraar godsdienstonderwijs en maatschappijleer. In 1940-1941 werd hij moderator van de verpleegsters van het St. Franciscus Gasthuis aan de Schiekade.

De jonge kapelaan werd door zijn intensieve omgang met de jeugd automatisch geconfronteerd met haar noden, veroorzaakt door de Duitse overheersing.

Als geestelijke waakte hij over de geestelijke gezondheid van zijn

schare en predikte 'de goede geest'.

Incidenteel bemiddelde hij in enkele jodenaangelegenheden en verspreidde diverse illegale bladen, maar zijn werkzaamheden bleven voor het merendeel beperkt tot de strikte zielzorg.

In mei 1943 dwong de bezetter de voormalige militairen om zich in krijgsgevangenschap te melden. Een collega-leraar op de LTS weigerde dit en kwam bij Apeldoorn hulp zoeken. Hij wilde onderduiken, maar wie zorgde voor zijn vrouw en kinderen, hoe kwamen zij aan geld, hoe aan bonkaarten? Kapelaan Apeldoorn zegde hulp toe, ofschoon hij nog niet wist hoe en geen contact had met het georganiseerde verzet. De zielzorger zag in de veelheid van de Duitse maatregelen een groot gevaar voor de jeugd, die door God aan hem was toevertrouwd. Nu kon men niet met woorden volstaan, maar werden daden gevraagd om te voorkomen dat de jongeren zouden worden blootgesteld aan de geestelijke gevaren die verbonden waren aan tewerkstelling ten behoeve van het oorlogspotentieel in een verzielt Duitsland. Hij zag toen, dat het er allemaal aanging, kapot werd gemaakt: geestelijke vrijheden, menselijke rechten, alles. Er moest hulp geboden worden. Het zijn dan de omstandigheden, die uitmaken wie je helpt en op welke wijze!

Hij had juist in die dagen 'Toon Berger' (A. Schweigmann) ontmoet, een R.K. vijftigjarige referendaris uit Den Haag, die zich met onderduikwerk bezig hield en wel speciaal de verzorging van de bonkaarten behartigde. Berger had zeer vele katholieke contacten en schakelde Apeldoorn in om hem te assisteren bij het vinden van adressen en het opzetten van een katholieke organisatie zoals die ook in Brabant en Limburg succesvol werkte. Het lukte de jonge kapelaan, die zich nu 'Victor' noemde, zich een paar dagen in de week vrij te maken. Zijn parochiepastoor Bartel had een vermoeden waar het om ging, maar gaf toch volledige toestemming om 'zakereizen' te maken. De naam 'Victor' werd bewust gekozen. Het is de oud christelijke eretitel voor martelaar, de geloofsgetuige. 'Victor' kwam in contact met pater Andreoli en de latere pastoor Harry Waldram, die veel contacten had in Brabant, en in Rotterdam, met goede mensen o.a. op arbeidsbureaus en op het Stadhuis, die voor papieren konden zorgen.

In augustus 1943 werd besloten tot oprichting van een katholieke organisatie voor hulp aan onderduikers, ook voor andersdenkenden. 'Victor' had in zijn parochie een ondergedoken klusjesman 'Oome Willem' (W.J.J. Mulkens), die hem hielp. Ook de bekende katholieke fotografiefamilie Roemers werd in het werk betrokken. In 26

parochies werd een geestelijke aangezocht om als opvangcentrum voor zijn parochie te functioneren, geassisteerd door leken (o.a. Bernard Hanen en Bernard Hof). De gegevens werden centraal behandeld. De stad was verdeeld in vier districten. Huisbezoekers maakten rapporten op van hun bevindingen, gaven deze door aan een beoordelingscommissie, wier beslissingen werden overgedragen aan een geheel losstaand distributieapparaat, waarvan het hoofd slechts bekend was aan een van de leden van de beoordelingscommissie. Dit proces duurde niet langer dan twee tot drie dagen. De dagelijkse leiding lag bij 'Victor' en 'Karel' (Bram Sijpestein), secretaris van het Noorse consulaat te Rotterdam. 'Toontje Berger' werd gedwongen onder te duiken en 'Victor' bood hem tijdelijk het huis van zijn zuster en zwager aan (Ali en Flip de Kanter).

Sinds januari 1943 had 'Frits de Zwerver' alias 'ouderling Van Zanten' (ds Slomp), als reizende promotor voor de Landelijke Organisatie voor Hulp aan Onderduikers, contact met Rotterdam. Eerst met 'Lagerveld' (Hogerheide), later met 'Bol' (H. Blok). Er werd een goed functionerende organisatie opgebouwd met vertegenwoordigers op de zgn. districts- en topbeurzen. Provinciaal leider van de L.O. was 'Grote Teus', later 'Hugo' genoemd (Van Vliet). Op een beurs ontmoetten de vertegenwoordigers van districten en provincies elkaar met hun vraag- en aanbodlijsten en werd er voorzien in adressen, bonkaarten en geld. Naast de bonkaarten en bescheiden, die via het ambtenarenverzet werden verkregen, was er behoefte aan een groter aanbod van deze noodzakelijke middelen om onderduikers betaalbaar in het leven te houden. De Landelijke Knokploegen (L.K.P.) zorgden hiervoor, door verspreid over het hele land overvallen te plegen, op distributiekantoren en bevolkingsregisters en de gekraakte buit ter beschikking te stellen van de distribuerende L.O.

In het zuiden had de L.O. katholieke leiders in 'Ambrosius' (J.J. Hendrix), pater Lodewijk Bleys en 'Jacques van Tiel' (kapelaan J.J. Naus in Venlo). Zij vertegenwoordigden Brabant en Limburg in de landelijke top. Zover was het in Rotterdam nog lang niet. Men miste de saambindende figuur voor landelijke eenheid. 'Karel' en 'Victor' haalden in katholieke kringen geld op. In het R.K. weeshuis vergaderden 'Karel', 'Toon Berger', 'Ambrosius' en 'Victor' om tot een betere samenwerking te komen, speciaal met de F1 organisatie in Rotterdam, die na de arrestatie van 'Bol' door 'Mees' (Van de Waal) werd geleid. De katholieke organisatie kreeg de codenaam F2 en trad toe tot de L.O.

Wekelijkse vergaderingen en beurzen werden gehouden in Alphen bij 'Ten Cate' (B. Meyer) en in Rotterdam, veelal bij 'Victor's' zuster of in het Noorse kerkje aan de Westzeedijk.

'Victor' had inmiddels officiële papieren op de naam van 'Joop van Woensel', maar moest zijn habijt verwisselen voor een burgercostuum, toen in januari 1944 een gearresteerde onderduiker met een foto van 'Victor' doorsloeg, en zijn identiteit prijs gaf. De S.D. onder leiding van Simons overviel de Proveniërsingelpastorie. 'Victor' kreeg in Den Haag een onderduikadres bij de familie Schouten aan het Louise de Colignyplein.

Door de betere samenwerking tussen F1 en F2, konden ook de katholieken op de Zuidhollandse eilanden worden geholpen. 'Victor' bleef naast leider in F2, priester en getuigde hiervan door in het verborgene zijn missen op te dragen en biecht te horen. Zijn hoofd-koerierster 'Truus van Gent', later 'May' (Schuurs) was de zorg toevertrouwd van het rieten miskoffertje; zij assisteerde hem als er geen misdienaar aanwezig was. Zijn steun aan de medemens was de dienst aan mensen, verweven met de dienst aan God.

In het district Den Haag (D1), vielen door teveel openheid grote gaten. S.D.-infiltraties, onvoorzichtigheid en verraad leidden tot overvallen en vele arrestaties in maart 1944 en in juli 1944 twee op de pastorie Willemstraat en in De Meerpaal naast de kerk in de Parkstraat. De hele top in Den Haag werd opgerold.

Een provinciale vergadering vroeg 'Victor' de leiding op zich te nemen, omdat deze hachelijke positie door niemand werd geambieerd. Met hulp van Frits Ruys, die een aantal goede medewerkers in Den Haag had, begon hij voorzichtig te reorganiseren en de verregaande openheid van vroeger te vervangen door een meer gesloten, gedecentraliseerd systeem, waarbij mensen minder van elkaar wisten en gescheiden werkten. Bergsma, een vroegere NSF-man uit Leiden, mej. Fuus de Graaff (de oud-directeur van het Kabinet van de Koningin), communisten als P. Metscher en 'Zwarte Kees' (Molenaar), de gereformeerde De Zeeuw uit Scheveningen, 'Van der Woude' (Leo Voogd), 'Zwarte Jacques' (De Weert), Wampie de Nie uit Delft en Lex van Paassen met zijn zender, waren naast 'May' (mw Niemandsverdriet-Schuurs) en Trees Roemers, o.a. zijn medewerkers. Ten opzichte van de restanten van de twee bestaande groepen won hij aan vertrouwen. Een aantal leden van de tweede groep scheidde zich af uit de L.O. Later splitste deze groep zich weer op en bouwde een zelfstandig nieuw district de Vlietstreek op (D2), maar nu onder oppertoezicht van 'Victor'.

In augustus 1944 vielen weer rake klappen in de L.O. door verraad, waarbij ook de provinciaal leider 'Hugo' (Van Vliet) in handen van de S.D. viel. Wampie de Nie werd gearresteerd en vond de dood.

'Victor' had inmiddels zitting in het R.K. landelijk contact L.O. Hij had regelmatig contact met H.R. Nelissen, vertrouwensman van aartsbisschop De Jong.

Op 20 oktober 1944 deed de S.D. een inval in het St. Franciscus Gasthuis te Rotterdam, waar dertig man van een speciale brigade onder leiding van Chris Roemers bezig waren, o.a. met het stencillen van het illegale blad 'De wacht'. Vele arrestaties volgden, waaronder die van 'Grote Karel' (Sijpestein).

'Victor' vertrok direct naar Rotterdam, hield besprekingen met 'Paul' (Samuel Esmeyer), de KP-leider, en met de leider van district F1, 'José' (Theo Elsinga). De KP sloeg toe, op 24 oktober bevrijdde men 48 gevangenen uit het politiebureau aan het Haagse Veer. Een week later werd Frits Ruys, die aan deze overval had deelgenomen, verraden, en na twee dagen gefusilleerd.

'Victor' verhuisde in november van het Louise de Colignyplein naar de familie Stockmans boven het oude V en D-gebouw in de Spuistraat, waar ook de heer Willem Dreesmann en notaris Formijne, uit Voorburg, een schuiladres hadden.

Bij het Engelse bombardement op de Schenkkade in maart 1945 raakte het huis van de familie Schouten in brand. 'Victor' kwam helpen om spullen uit het brandende huis te halen en te plaatsen in het St. Thomasklooster, een vertrouwd adres voor bijeenkomsten, waar de portierster, Zr. Hyacinth, steeds een steun en toeverlaat was. Hij gaf gewonden en stervenden op straat in burger de absolutie. Duitsers zagen hem voor een profiteurplunderaar aan en zetten hem tegen de muur, om het vonnis zonder vorm van proces te voltrekken. Marius Gottwald, een medewerker, overtuigde de Duitsers dat 'Victor' in het huis woonde en wist hem vrij te krijgen. Een week later werd Gottwald zelf op de vlucht neergeschoten.

Het einde van de oorlog naderde en toen het verzetswerk er op zat in 1945, kon 'Joop van Woensel' weer zijn priesterkleding aantrekken en terugzien op een succesvolle operatie in Den Haag en omstreken, waar in de hongerwinter 25.000 bonkaarten waren verstrekt. De laatste maanden had hij samen met 'Dolf' (Edelman) het provinciaal leiderschap van Zuid-Holland in handen gehad. Hij ging zoals hij zelf later getuigde, als priester het verzet in en kwam er als roverhoofdman uit. Zijn vele contacten met mensen in de oorlog,

met protestanten en humanisten, legden de grondslag voor een oecumenisch denken en streven in zijn latere pastorale werk.

In het Johan de Witthuis leidde hij de afwikkeling van het werk en toen de gereformeerde De Zeeuw hem daar in priesterkleding zag zei hij: 'Dat is een prachtvermomming, dat je daar niet eerder op gekomen bent'. Maar 'Victor' antwoordde dat hij wel degelijk priester was. Er viel een verbouwereerde stilte!

Na zijn vertrek uit Rotterdam in 1944 was Nico Apeldoorn met medewerking van helpende ambtenaren gelicht uit het bevolkingsregister en werd hij in Den Haag officieel als 'Van Woensel' ingeschreven. N.G. Apeldoorn bestond niet meer. Samen met de communist P. Metscher bezocht hij na de bevrijding de afdeling Bevolking om na uitleg te hebben gegeven wat er was gebeurd, weer onder eigen naam ingeschreven te worden. De dienstdoende ambtenaar gaf hem te kennen, dat iedereen zo iets wel kon zeggen en weigerde medewerking te verlenen. 'Victor' vertelde hem dat hij N. Apeldoorn en priester was. De ambtenaar bleef volharden in zijn twijfels en herhaalde 'dat kan iedereen wel zeggen'. Dit deed de maat vollopen bij P. Metscher, die een greep naar de stropdas van de ambtenaar deed, hem ruw naar zich toe trok en zei: 'G.V.D. als deze man zegt dat hij priester is, dan is dat zo'. De gevraagde inschrijving werd geregeld en zo werd 'Victor', zoals hij zelf vertelde, voor de tweede maal in zijn leven als priester bevestigd.

In de vele lezingen, die hij na de bevrijding met Ds Slomp ('Frits de Zwerver') overal in het land hield over de geestelijke achtergronden van het verzet, bewees hij dat de samenwerking in het verzet tussen vertegenwoordigers van verschillende religies als het ware van zelf leidde tot oecumene en men mag dan ook stellen dat Nico Apeldoorn en Ds Slomp het voortouw namen.

Tijdens de bezetting was hij bang voor de toekomst van de godsdienst omdat de mensen geestelijk niet weerbaar waren. Hoe zouden ze hun kinderen dan kunnen opvoeden in het besef dat er een God bestaat? Je bent verplicht je in te zetten als er nood is. En nood was er. De bezetter trachtte een nieuwe heidense geest met geweld in te planten in het Nederlandse volkskarakter. Het enige tegengif is dan een positief beleefd Christendom – niet in woorden, maar in daden. Dit moest ook uitgedragen worden na de bevrijding, met alle nieuwe problemen die toen aan de orde kwamen.

Het oorlogsintermezzo in zijn priesterleven is hiermee afgesloten. Zijn betrokkenheid met deze periode uiteraard niet. Hij is jarenlang vice-voorzitter geweest van de Nederlandse Federatieve Raad van

het Verzet en voorzitter van de afdeling Rotterdam van deze organisatie. In 1967 fuseerde deze afdeling met Voormalig Verzet Zuid-Holland en hij heeft sinds 1969 tot zijn dood het voorzitterschap van VVZH bekleed. Behalve adviseur in het Frits Rudolf Ruysfonds, voor kinderen van nagelaten betrekkingen, was hij vicevoorzitter van 'Het Vierde Prinsenkind', eveneens een fonds voor kinderen van verzetsoorlogsslachtoffers. De speciale zomerkampen heeft hij vele malen bezocht en deze fondsen hebben steeds zijn intense belangstelling gehad.

Apeldoorn was na de bevrijding geassigneerd in de parochie Blijdorp, waar hij zijn 12½-jarig priesterfeest vierde.

In Rotterdam, waar o.a. de kerken 'de Olde' (in de Van Oldenbarneveltstraat) en Steiger door het bombardement waren vernietigd, moest voor de overgebleven parochianen een pastoor worden benoemd, die dan tevens bouwpastoor zou worden van de nieuw te bouwen kerk. Hij woonde voorlopig in het R.K. weeshuis aan de Kruiskade. De manager-pastoor ontwikkelde zich. De aannemerszoon was in zijn element. Al spoedig vroeg men hem adviseur te worden van de Nederl. Kath. Aannemers- en Patroonsbond (afd. Rotterdam). Toen de aanzet tot de bouw er was, werd pastoor Lampe bouwpastoor van de Steigerkerk (H. Dominicus) en werd Apeldoorn benoemd tot pastoor van de Provenierskerk. Hij heeft daar zijn pastorale arbeid verricht tot december 1957, waarna hij het priorschap van het Klooster Albertinum in Nijmegen op zich moest nemen. Hij voelde zich met hart en ziel Rotterdammer, het pastorale werk lag hem uitstekend, zodat hij deze benoeming liever aan zich voorbij had zien gaan. Drie jaar heeft hij deze functie verricht en moest daarna de leider van de Orde, pater provinciaal Jansen, die ernstig ziek was, vervangen. Na de plotselinge dood van pastoor Lampe werd hij benoemd tot pastoor van de Steigerkerk. Deze centrumkerk werd geleid in zijn geest: zielzorg voor iedereen, met een open spreekkamer ook voor andersdenkenden. Volgens Apeldoorn moest de kerk een open huis zijn. De kerk is er niet voor de Kerk, maar de kerk is er voor de mensen. Apeldoorn wilde tussen de mensen staan, hij had geen wereldvreemde, kloosterlijke mentaliteit; hij geloofde in de goede wil van mensen. Zijn open spreekkamer was een informatiecentrum voor de zoekende en vragende mens van de grootstad. Het kloosterhabijt legde hij af en hij kleepte zich in grijs burgerkostuum. Hij wilde tussen de mensen staan en meegroeien met de tijd en deed zijn best mensen te zien in het tijdsge-

wricht waarin ze leven.

Hier kreeg hij ontelbare individuele contacten, was hij mens tussen de mensen. Pastoor Apeldoorn had mensen en relaties nodig om zelf te kunnen leven. Naast de vreugde die deze contacten hem dikwijls brachten, heeft hij ook ervaren dat als je zo intens met mensen optrekt je ook moet gaan delen in hun zorgen, hun verdriet, hun duisternis, hun strijd en hun angst. En dat was geen geringe opgave. Drs A.J. van Oosterom, deken van het Bisdom Rotterdam, zegt hiervan: 'Ik heb mij erover verwonderd hoe hij aan zoveel mensen zo trouw kon zijn, letterlijk tot in de dood en hoe vele mensen het gevoel hadden, dat hij er was voor hem of haar alleen. Hij was niet de man, die alle antwoorden al wist voordat de vragen gesteld waren. Hij durfde met mensen samen een weg te gaan, waarvan hij ook het einde nog niet kon zien, een duistere weg. Hij wist echter ook, dat als je niet de moed had die weg te gaan, als je het liet afweten, nimmer het licht zou doorbreken. Zo heeft hij mensen geholpen het leven uit te houden en niet te capituleren. Zo heeft hij mensen bemoedigd om weer te geloven in zichzelf en *waar mensen er om vroegen*, wilde hij hun gids zijn op de weg naar God!'

Natuurlijk ondervond hij ook tegenstand en tegenwerking, maar nooit heeft hij blijk gegeven van enige rancune tegen wie dan ook.

De gereformeerde en hervormde kerken stichtten in 1958 een Telefonische Hulpdienst. Apeldoorn stichtte in 1962 een katholieke telefonische hulpdienst en was van 1962 tot 1969 vicevoorzitter en van 1969 tot 1978 voorzitter daarvan. Zijn grote betrokkenheid en inspirerende motivatie hierbij mogen blijken uit de vele nachten dat hij zelf aan de telefoon zat. In 1974 trad met volle medewerking van Apeldoorn, het Humanistisch Verbond tot de T.H.D. toe, wat bij een deel van de kerken de nodige vragen opriep.

Aan de Federatie van Telefonische Hulpdiensten in Nederland, die dank zij de inspanningen van Nic. Apeldoorn tot stand is gekomen en waarin alle 26 algemene SOS telefonische hulpdiensten zijn opgenomen, heeft hij leiding gegeven vanaf de oprichting in 1965 tot 1975; hij zorgde voor overheidserkenning en de daaruit voortvloeiende subsidies.

Sinds 1966 maakte pastoor Apeldoorn deel uit van de Diocesane Pastorale Raad.

Van pater Hyacinth Hermans nam hij het voorzitterschap over van de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren afd. Rotterdam, daarmee rechtdoend aan de vele vroegere boerderij-

uren bij zijn grootouders.

In het verenigingsleven was Apeldoorn de verzoenende figuur, het saamhorigheid nastrevende herderstype.

Over de ontwikkelingen in de kerk en de ingrijpende veranderingen had hij zijn eigen gedachten.

Hij probeerde aan de hem gegeven waarden trouw te blijven, maar probeerde ze opnieuw te doordenken en te doorleven met het oog op de vragen van nu. Trouw had voor hem niet te maken met angst maar met vertrouwen, met het komen tot herwaardering van het leven en het gelovig beleven in de wereld.

Een hoogtepunt in zijn leven was zijn veertigjarig priesterfeest. Op 14 september 1968 werd hem een receptie aangeboden in het Hilton Hotel, waar 1800 mensen hem de handen kwamen schudden. Uit alle delen van het land waren ze aanwezig, verzetsvrienden, geestelijken, parochianen en autoriteiten. Bij deze gelegenheid werd hem het officierskruis in de Orde van Oranje-Nassau uitgereikt. Hij mocht Prins Bernhard tot zijn persoonlijke vrienden rekenen; tijdens zijn indrukwekkend gedragen ziekte had de Prins regelmatig contact met hem en bood hem aan afscheid van hem te nemen op Soestdijk. Toen hij in 1978 zeventig jaar werd kreeg hij, uit handen van burgemeester Van der Louw, de Wolfert van Borselenpenning met daarop gegraveerd 'Het heilig vuur van uw verzet heeft velen van de dood gered'. De waardering voor zijn grote verzetsactiviteiten werd nog eens onderstreept door de toekenning van het verzetsherdenkingskruis.

De interesse van pastoor Apeldoorn ging ver over stads- en landsgrenzen heen, maar de geboren Alkmaarder voelde zich gedurende een lange reeks van jaren Rotterdammer met de Rotterdammers. Als bestuurslid van de Commissie Nationale Herdenking en voorzitter van Voormalig Verzet Zuid-Holland (VVZH) leidde hij jaren lang de 4 mei-herdenking en de 5 mei-viering.

In 1970 vertrok hij uit de Steigerkerk en werd benoemd tot pastoor in algemene dienst van het Dekenaat Rotterdam. Hij verhuisde naar het dekenaat in de Van Vollenhovenstraat. Zijn welversneden pen vulde de bij verzetsvrienden gewaardeerde Nieuwsbrief, waarin hij verzoening en saamhorigheid beklemtoonde. Hij noemde zichzelf niet conservatief, noch progressief. De mensen, vooral de jongeren, denken zelfstandiger dan vroeger. Maar wat die jongeren nu onder woorden brengen, werd al veel veel langer door hem gevoeld. Hij vond het feit, dat er tegen een encycliek werd geprotesteerd geweldig. Dat betekende dat de mensen zelf zijn gaan denken zonder

zich te laten voorschrijven.

Gedurende zijn verwoestende ziekte, waarbij mevrouw G. Broekhoven hem liefdevol verzorgde, nam hij persoonlijk en schriftelijk afscheid van velen. In een afscheidsbrief aan zijn medeoprichters van de Stichting L.O.-L.K.P. getuigde hij van zijn fijne leven. Hij dankte voor alle vriendschap en diepgaande verbondenheid.

'Blijf elkaar overeind houden in de ware verbondenheid, die wij door Gods genade zo voelbaar mochten ontdekken in die kostbare jaren van het verzet. En moge diezelfde genade jullie worden gegeven om voort te gaan volgens het devies, dat mij dierbaar was:

'Ondanks tegenwind en regen...'

Op 10 november 1982 stierf in Maassluis Nicolaas Gerardus Apeldoorn, dominicaan en priester, maar ook een goed herder en leider in de bange bezettingsjaren.

58. N.G. Apeldoorn